

Hraní na automatech

– opravdu svobodná volba?

Téma hracích automatů se v Písku, tak jako v mnoha jiných městech, řeší několik let. Písek patřil mezi města, kde byly výherní automaty povoleny, a to až do konce minulého roku. Od nového roku 2015 již vyhláška provoz těchto heren neumožňuje. Považuji to ze strany města za pokrok po letech, kdy bylo město k automatům podle mne příliš benevolentní.

Využívání příjmů z výherních automatů na činnosti týkající se dětí a mládeže pro mne bylo vždy jen utišováním černého svědomí za případné tragédie, které závislost na automatech v rodinách závislých způsobuje. Dalším důležitým aspektem je, že náklady na léčbu gamblera a na řešení všech dalších problémů s gamblingem spojených několikanásobně převyšují zisky, které stát nebo jednotlivá města z hracích automatů mohou mít.

V článku „Městský úředník = náš opatrovatel“, který je zveřejněn na webu Písecký svět (*zkráceně i zde na str. 8*), se mluví o tom, že lidé zákazem automatů přicházejí o svobodné právo si jít nebo nejít zahrát, že je jim upírána svoboda o sobě rozhodnout a také je tímto rozhodnutím zasahováno do svobodného podnikání.

CO VŠE TAKOVÉ SVOBODNÉ PRÁVO SI ZAHRÁT NEBO NEZAHRÁT PŘINÁŠÍ?

- Hraní nabízí uvolnění, chvilkové vypuštění starostí běžného života (o nic se nestarat a jen sledovat pravidla hry).
- Hraní může zaplašit nudu, pokud v baru nevíte, čím se zabavit, nebo nemáte partnera na konverzaci.
- Hraní nabízí znovu a znovu pocit napětí a naděje, že přijde zlom a štěstí v podobě výhry.
- Hraní nabízí zábavu, kdy jediným partnerem ke komunikaci je stroj, který vás svou reakcí nepřekvapí; buď vás nechá vyhrát nebo prohrát, nic mezi tím. To může být pro člověka řešícího problematické vztahy uvolňující a uklidňující.
- Hraním testuje hráč šanci získat na hře závislost. Kdo je k ní náchylný, je dopředu těžké určit; ukáže to vždy až praxe. Šanci na vznik závislosti podporují výhry v situaci, kdy má hráč pocit, že v jiných oblastech života se mu nedaří. Dalším faktorem je četnost hraní.

- Hra na automatech s sebou nese jistotu, že bude pro hráče ztrátová. Stroje jsou tak softwarově naprogramované! Přesto hráči věří, že dokáží automat obelstít, že ví, kdy mají k automatu jít, kdy zrovna „dává“.
- Hra na automatech je přímou cestou, jak v případné závislosti přijít o vztahy a peníze, jak se zamožat do spirály nekonečných půjček a dluhů, kdy spouští peněz na hraní zaplatí nejen samotný hráč, ale naprosto nedobrovolně i jeho blízcí.

Hernu je samozřejmě možné navštěvovat náhodně a nepravidelně. Ale výhodnější jsou pro hernu hráči, kteří jsou ochotni strávit hraním delší čas, více investují a do herny se vrací pravidelně – to je dobrý zákazník herny. Samozřejmě, čím víc hráč hraje, tím víc přechází od pouhé zábavy k problémovému hraní a postupně k závislosti na hraní. A v tu chvíli se stane tím nejlepším zákazníkem herny.

Počet lidí, kteří jsou v ČR na hraní závislí, se odhaduje na 80 000 až 100 000. Což je srovnatelné s počtem závislých na nelegálních drogách (podle Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky). Předpokládá se, že zhruba 300 000 lidí má zatím jen problémy s hraním, hraní jim ztěžuje život, ale ještě nejsou úplně závislí.

Hráči nejsou nutně lidé, kteří jsou na sociálním dně; typické je, že většina gamblerů je normálně pracujících. Nejvíce problémová závislost v hraní je závislost právě na hracích automatech, kde hráči také utratí nejvíce peněz. Bohužel závislí i problémoví hráči své problémy do poslední chvíle tají a dělají vše pro to, aby se okolí nic nedozvědělo. Snadno vzniká dojem, že hráči žádné problémy nemají; alespoň ne tak velké jako alkoholičtí nebo drogově závislí. Závislost na hraní automatů je těžká závislost, k její léčbě je potřeba silná motivace a velká sebekázeň. Důsledky této závislosti jsou pro okolí závislého často stejné jako při závislosti na alkoholu a na drogách.

Další důležitou skutečností je to, že automaty a hraní na nich je povoleno až od osmnácti let. Přesto se při výzkumu před několika lety odhalilo, že skoro sedmáct procent šestnáctiletých českých chlapců a sedm procent stejně starých dívek se během jednoho roku alespoň jedenkrát dostalo k hraní automatů. Tato zjištění ukazují, že dosavadní regulace nebyla účinná.

Důsledky svobodného rozhodnutí, zda bude člověk hrát nebo nehrát, často nesou lidé okolo. Typickým rysem problémového nebo závislého hráče je to, že do hraní investuje vyšší částku, než mu dovoluje jeho rozpočet. Nedostatek financí pak může řešit půjčkami, kdy postupně zadluží celou rodinu, dluhy jsou vymáhány exekučně a jeho svobodné rozhodnutí má pak velký vliv nejen na něj, ale i na jeho rodiče, kteří dluhy doplácí, nebo na manželku a děti. Někteří závislí hráči mohou řešit nedostatek financí trestnou činností, a to je pak nákladné nejen pro hráče a případně jeho rodinu, ale i pro celou společnost.

Závislí hráči častěji omlouvají svou nepřítomnost v práci, hledají různé výmluvy a stále méně uvěřitelná vysvětlení. Závislost na automatech se projeví vždy ve vztazích, kdy hráč na kontakt s lidmi postupně nemá čas, protože dává přednost hraní, zanedbává rodinu i přátele a postupně je ztrácí. Dalším jevem, který souvisí se závislostí

na hraní automatů, je vyšší míra výskytu depresí a problémů se spánkem u hráčů a s tím související rizika sebevraždy. Hraní se také dotýká dětí, které mohou trpět rozvodem nebo chudobou v důsledku gamblerství jednoho z rodičů.

Z těchto skutečností vyplývá, že hraní na hracích automatech je aktivitou velmi rizikovou, která má mnoho celospolečenských důsledků. Je pochopitelné, že se společnost snaží těmto negativním jevům bránit. Jsem ráda, že k těm, kteří k tomuto nejsou lhostejní, se přiřadili i zastupitelé Písku, již o zákazu výherních automatů v našem městě od letošního roku rozhodli.

Provoz výherních automatů nelze nazvat běžným podnikáním, jak se snaží někteří místní politici naznačit. V české společnosti byly bohužel herny dostupné v míře, jaká v jiných západních společnostech neměla obdoby. Jsem ráda, že se nyní konečně snažíme o regulaci. Jaká míra regulace je nejlepší, se teprve postupně ukáže. Hraní automatů je pro mne hazardem se svobodou, protože každý závislý, kterého jsem potkala, mi potvrdil, že závislost mu veškeré svobody sebrala.

Jedna z píseckých heren (Nádražní ulice), která má od ledna zavřeno. Foto PS/Jelenová

Léčbě závislostí a pomoci lidem v dluhové pasti se věnuji již od roku 2001. Situace je pro každého, kdo spadl do závislosti, těžká a pro jeho okolí snad ještě více. Pokud mluvíme v souvislosti s regulací výherních automatů o omezování svobody občana a svobody podnikání, je otázkou, zda na právu podnikat nejsou omezeni všichni ti, co by chtěli realizovat podnikatelský záměr ve volném prodeji kokainu, pervitinu nebo heroinu. Potkávám se s klienty, kteří řeší obě závislosti a nelze říct, že jedna z nich je lehčí či méně závažná. Důsledky závislosti na drogách a na hraní jsou v rodinách postižených stejně tragické.

Z povídání gamblera

Jedu v tom taky. Hraju jen občasně automaty, dvakrát, třikrát za měsíc, ale třeba dva dny v kuse. Dřív jsem si říkal, že to mám pod kontrolou, protože vydržím dlouho nehrát. Ale není to tak. Pokaždý prohraju několik tisíc až desítek, takže za pět let se to už také nashromáždilo. Naštěstí jako rodina jsme měli rezervy, ale ztráty bolí a nejsou malé. V jednu chvíli nám hrozily i exekuce, skoro jsme přišli o bydlení, ale rodina mě podržela a pomohla vše splatit. Sliboval jsem, že už hrát nebudu, nikdy. To bylo před dvěma roky, hraju dál. Vždycky, když po morální kocovině vystřízlivím,

nechápu, jak jsem to mohl udělat. Ale když hraju, nemůžu přestat, a když prohrávám, mám pocit, že se přece už blížím k tomu, že vše zase zpátky vyhraju. Manželku tím strašně trápím, děti okrádám, sám sebe psychicky ničím. Je to nekontrolovatelná časovaná bomba. Jednou jsem vydržel i přes tři měsíce, ale stejně jsem věděl, že to zase přijde. Mimo rodinu zatím nikdo nic neví. Ted už zase mám dluhy, asi se to zase provalí, mám strach, že mě žena opustí....

KDE HLEDAT INFORMACE A POMOC:

- <http://gambling.podaneruce.cz/> – web pro hráče a jejich blízké
- <http://stopzavislosti.cz/osoby-blizke-gambleru/> – dotazník, zda žijete se závislým hráčem

LITERATURA:

- Nešpor Karel: Už jsem prohrál dost (k získání na internetu)
- Hughes Joanna, Ustok Lisa: První kroky z hráčské závislosti
- Martin S.: Já, hráč. Příběh opravdového gamblera

JANA PUTNOVÁ

Autorka je socioložka a adiktoložka, pracuje v Psychologické a adiktologické poradně Písek.

Zakázat hrací automaty?!

O tom Písek diskutoval od roku 2010...

Rozsáhlou diskuzi vyvolala na webu Písecký svět vyhláška o zákazu výherních hracích automatů v Písku, která začala platit začátkem tohoto roku. Přinášíme výběr z publikovaných názorů. Plné znění a další příspěvky, stejně jako text vyhlášky a další dokumenty, můžete najít na www.piseckysvet.cz.

O tom, zda vedení města podpoří, omezí, nebo úplně zakáže hrací automaty na svém území, se ve městě bouřlivě diskutovalo v letech 2010 a 2011, kdy o tom písecké zastupitelstvo opakovaně jednalo. Téma je nyní aktuální, protože po určité přechodné době vstoupil v Písku zákaz tohoto druhu podnikání v platnost. Shromáždili jsme proto na webu Písecký svět v článku „Zakázat hrací automaty?“ (6.1.2015) výběr ze souvisejících dokumentů, archivu publikovaných článků a diskuzí, text vyhlášky, zápis z jednání a přehled hlasování zastupitelů.

Vyhláška, která ukončila činnost výherních automatů na území Písku, byla zastupitelstvem schválena v prosinci 2011. Z dnešního pohledu je zaznamenáníhodné, že ji nepodpořili tehdejší a zároveň dnešní zastupitelé Tomáš Franců, Josef Knot, Miroslav Krejča, Zdeněk Kulič, Miroslav Sládek a Eva Vanžurová. Jistě by si zasloužili pochvalu dnešních rozhořčených Svobodných...

Jak to vidí Svobodní

Úředníci města si začali hrát na takové naše opatrovatele. Budou nás vodit za ručičku a říkat, co je správné, co si máme koupit a co ne. Říkají nám, že hrát na hracích automatech je špatné, hrací automaty jsou pro vás škodlivé. Nechápete to, nechcete nás poslouchat? Vychovávat vás by bylo složité a zdlouhavé. Tak vám je zakážeme. Co nám zakází, v jaké oblasti našeho chování nás budou vychovávat příště? Raději to ani nechceme vědět.

Úředník města si myslí, že ubude gamblerů. Že nevzniknou nelegální herny, že lidé nebudou hrát jinde. Úředník si myslí, že snědl všechnu moudrost a že by nás měl tedy řídit, říkat nám, jak se máme chovat, že nesmíme podnikat v herním průmyslu, hrát loteriijní hry a utrácet svoje peníze. Úředník nám nemá právo říkat, co máme a co nemáme dělat. Svobodný člověk (ten, kdo není zbaven svéprávnosti) má mít právo rozhodnout o svém životě.

Myslíme si, že poškození podnikatelé by měli hledat právní nástroje, jak po městě vyžadovat

náhradu škod, které město na jejich podnikání způsobilo. Taktéž by hráči na výherních přístrojích měli žádat město o náhradu škody za ztrátu možnosti se bavit, nakládat se svými penězi dle svého uvážení. Zbaveni byli i možnosti prohrát své peníze i možnosti peníze vyhrát.

Z článku Městský úředník = náš opatrovatel, který publikoval na Píseckém světě Aleš Procházka za písecké Svobodné (plný text na www.piseckysvet.cz, 20. 12. 2014)

Názory z diskuze

Jiří Hořánek, místostarosta (ANO 2011):

Vážený pane Procházko, proč zde matete veřejnost a vytváříte zde obraz mstivého úředníka, který ctihodným občanům zakazuje kratochvíli v podobě hraní na automatech? Svoboda vyjadřovat názor ve vašem podání tvrdě naráží na svobodu občanů mít na věc názor na základě pravdivých informací.

Vždyť není těžké zjistit, že o zákazu výherních hracích přístrojů a videoloterijních terminálů rozhoduje zastupitelstvo města, které přijetím obecně závazné vyhlášky využívá zákonné zmocnění v loteriijním zákoně a reguluje hazard ve městě. A jsou to právě členové zastupitelstva města, reflektující vůli občanů, kteří je zvolili, aby projeвили vůli k takovému rozhodnutí a úředníci zařazení do městského úřadu a též do městské police jejich vůli prostě musí realizovat. Takže máte pravdu, měli bychom se bránit. Ale před vaší manipulací!

Princip je takový: občan jde k volbám, zvolí si své zastupitele podle jejich programu, tito zastupitelé v zájmu realizace programu udělají regulaci tím, že přijmou obecně závaznou vyhlášku a úředníci zajistí její realizaci. Tak se tomu děje ve více než šesti tisících obcích v Česku, které na základě práva na samosprávu zakotveného v Ústavě regulují například systém nakládání s odpady, určují koeficienty daní z nemovitostí nebo stanovují místní poplatky. Co je na tom nesvobodného?

Richard Kába (Svobodní):

Vážený pane Hořánku, demokracie opravdu funguje tak, že voliči si zvolí své zástupce, ideálně na základě nějakého programu, a tito zástupci pak realizují politiku – dle vůle voliče, ale často dle své vlastní vůle. To není nic nového, tak skutečně funguje demokracie, a kdyby Svobodní v Písku získali dost hlasů, mohli by realizovat politiku dle svého programu.

Nicméně je obrovský rozdíl mezi demokracií a svobodou, jakkoli je v naší společnosti z nějakého důvodu vžitá rovnítka – není tomu tak. Demokracie v podstatě nemá se svobodou vůbec nic společného. Demokraticky si můžete zvolit libolnou zcela nesvobodnou věc, demokraticky můžete rozhodnout o tom, že předáte vládu jednomu autokratovi, apod. Demokracie znamená, že rozhoduje většina a ta většina vůbec nemusí rozhodovat svobodně ani správně.

Svobodní jsou proti regulaci, včetně regulace hazardu, protože je to nesvobodné. Na tom nic nemění skutečnost, že takovou regulaci vydalo demokraticky zvolené zastupitelstvo, ani to, že se tak děje v x-tisících obcích.

Ondřej Veselý, člen zastupitelstva (ČSSD):

Asi to nebude úplně časté, ale v této věci zcela souhlasím s kolegou druhým místostarostou. Tvářit se, že provozování hazardu je nevinné podnikání, je prachobyčejná manipulace. Ha-

zard je sociálně patologický jev a jeho následky vyvolávají daleko větší náklady, než jsou výnosy z něj, nemluvě o tom, že zatímco náklady nesou veřejné rozpočty, většina výnosů končí v soukromých rukou.

Jistě není žádným tajemstvím, že jsem velkým odpůrcem hazardních heren a prolomení konce hazardu zastupitelstvem v roce 2011 pro mě bylo obrovským zklamáním. Pro zachování hazardu v Písku vyvinuli provozovatelé heren obrovský lobbistický tlak a jsem rád, že nakonec datum 31. 12. 2014 zůstal deadline pro tento typ zábavy (byť jím mohl být už r. 2011).

Samozřejmě, že je zde riziko vzniku černého trhu, ale to už je otázka orgánů činných v trestním řízení. Důvodem pro legalizaci negativního jevu přece nemůže být převedení škodlivé činnosti z kriminální do tolerované oblasti. *-red-*

P.S.: Po uzávěrcce tohoto čísla zveřejnili Svobodní na www.piseckysvet.cz nový článek k tématu, kde mj. odpovídají zastupitelům Hořánkovi a Veselému.